

KIÚT AZ AFGÁN KONFLIKTUSBÓL

Dr. Katona Magda Nasrin Ph.D., C. Sc.
orientalista, kül- és biztonságpolitikai elemző

Hamarosan 18 éve tart Afganisztán a nyugati szövetségesek általi megszállása. 2001 októberében indultak a hadműveletek a tálib rezsim megdöntésére, az Al-Káida kiűzésére. Ez az Amerikai Egyesült Államok történelmének leghosszabb háborúja. Nem kerültek kijelölésre pontos célok, illetve csak „a terrorizmus elleni harc” és egyéb homályos jelszavak kinyilvánítására korlátozódtak. Mára már ezek a közhelyes célok is egyre távolabbinak tűnnek. A tálibok újjászerveződtek, ma az ország területének több mint a felét a kezükben tartják. Az Al-Káida ugyan meggyengült, de nem tűnt el, sőt a befolyásért vetélkedő más terrorszervezetek is erősítették pozícióikat az országban és a térségben. Levantei szervezetének felszámolásával egyidőben az indiai szubkontinensen erősíti pozícióit az Iszlám Állam, és más dél-ázsiai és közép-ázsiai szervezetek is megjelentek. Ma már nem terjesztené az Egyesült Államok a demokráciát, ahogyan annak idején az afganisztáni konfliktusból kiutat kereső Szovjetunió sem akarta végül déli határai mentén a szocializmust erősíteni. Születhet-e átfogó megoldás az afgán megbékélésre, vagy a jelenlegi afgán békefolyamat csupán kiút keresése az afgán konfliktusból, a tizennyolc esztendeje tartó háborúból?

English summary

The longest war of the history of the USA is the war in Afghanistan. The military operations to topple the Taliban and to oust Al-Qaeda has started in October 2001 but produced no tangible results. The Taliban hold sway over more than half of Afghanistan's territory. Though Al Qaeda is weakened other contesting terrorist groups have strengthened their positions in the country and in the entire region. The question is whether a comprehensive solution can be achieved including a national reconciliation. The conflict is ripe for solution. The Taliban are benefiting from their non-compromising negotiation strategy. The time factor is a great concern to the USA. By today the positions of the US and the Afghan government have been considerably weakened, and they are forced to give more and more concessions to the Taliban who are simultaneously keeping on the negotiations and on the consolidation of their positions on the battlefields. In order to proceed really comprehensive peace negotiations for achieving a lasting peace accord acceptable for the majority all Afghan and international actors must be involved in the peace process. The mechanism of transfer of power and the ways of power sharing must be elaborated. For compliance with the peace accord and to protect Afghanistan from sinking into the chaos of war again, a comprehensive system of guarantees should be elaborated and accepted by the great powers, the regional powers and the neighboring states too.

Donald Trump amerikai elnök 2018-ban bejelentette, hogy szeretne véget vetni az afganisztáni háborúnak. Ezt követően az Egyesült Államok kormánya közvetlenül felvette a kapcsolatot az afganisztáni tálibokkal. E tárgyalásokból azonban kizárta szövetségesét, Ashraf Ghani kabuli kormányát. Történelmi párhuzam, hogy a szovjet csapatkivonásokról szóló genfi tárgyalások végén 1988 áprilisában született genfi egyezménynek sem volt részese sem az akkori afgán kormány, sem a mudzsáhídek. Az eltelt négy évtized során külföldiek által hivatalba emelt kormányok vezettek Kabulban. Noha Afganisztán államiságának létrejöttében

és fennmaradásában mindig jelentős szerepet játszottak a külső tényezők, a belső folyamatok sem elhanyagolhatók, ahogy az afganisztáni tálib mozgalom átalakulása is jelzi. Nagy különbség a korábbi megbékélési kísérletekkel szemben, hogy az amerikai fél elsősorban a belső ellenállást képviselő tálibokkal kíván megállapodni. A brit birodalom, majd a Szovjetunió által kényszerűen levont tanulságok után az USA is kénytelen volt kitanulni az afgán társadalom valós természetét.

Az első nyilvános amerikai-tálib tanácskozássra 2018. október 12-én Katar fővárosában Dohában került sor, bár korábban is voltak a kulisszák mögött titkos tárgyalások. A tárgyalások hatodik fordulóján körvonalazódott a külföldi erők kivonásának ütemterve, ez volt a tálibok alapvető követelése.

A másik fél viszont ragaszkodott annak garantálásához, hogy az Al-Káidához vagy az Iszlám Államhoz hasonló nemzetközi terrorista csoportok ne használhassák ismét Afganisztán területét az Amerikai Egyesült Államok vagy más ország elleni támadásaikhoz. A június 29-i hetedik és a július 7-én kezdődött nyolcadik forduló során sikerült megállapodniuk egy négyponthoz tartozó kerettervezetről. Bár a jelentős nézeteltérések miatt ezt a tálibok tagadják, de mindkét fél megállapodást ígér a tárgyalások nyolcadik fordulójának végére, még augusztusban.

Elméletben a válság megérett a megoldásra. A holtpontra jutott konfliktusból a felek számára egyaránt hátrányok fakadtak. Az afganisztáni konfliktus nem felel meg a kölcsönös károkat okozó ellentét ismerveinek. Egyik szereplő sem képes egyoldalúan, a másik fél rovására kiaknázni a győzelmeit, viszont további károkat szenved – állapítja meg a SARP ez év június 4-i elemzésében Joy Mitra.¹ Ez arra kényszeríti a feleket, hogy alternatív megoldást, illetve kiutat keressenek. Ezt igazolják a tárgyalásokkal egyidőben felerősödött látványos, sok emberéletet kioltó tálib támadások is. A tálibok erő alkalmazásával igyekeznek javítani tárgyalási esélyeiket és politikai engedményeket kicsikarni, hiszen a mostani holtpont sem okoz nekik károkat sem a csatatéren, sem a tárgyalóasztalnál.

A tálibok 2019-ben már márciusban megindították tavaszi offenzívájukat, noha azt csak április 12-én jelentették be, és a szokásostól eltérően nem hirdettek a június elejéig tartó Ramadán hónapra sem tűzszünet. Nyilvánvalóan ki akarták használni a böjti hónapban a kormányerők lanyguló harci kedvét. Az áldozati ünnep alkalmából is csak nem hivatalosan egyeztek bele tűzszünetbe. A SIGAR² jelentése szerint 2018 novembere és 2019. január között 19 %-kal nőtt a támadások aránya.³ A South Asia Terrorism Portal (SATP) adatai szerint a tálibok a 2019 évben május 31-ig legalább 53 nagyobb támadást intéztek a kormányerők és a polgári lakosság ellen. A 2018-as év során 717 fegyveres incidensben 5.455 harcos esett el, és 2.037-en sebesültek meg el, 2019. május 31-ig idén 2.982 harcos esett el és 652-en sebesültek meg a 432 fegyveres incidens során.⁴ Noha a tálibok évről-évre számottevő veszteséget szenvednek el, műveleti képességeik nem csökkennek. Nagyszabású támadó

---

¹ https://www.eurasiareview.com/04062019-afghanistan-us-slow-surrender-analysis/?utm_source=feedburner&utm_medium=email&utm_campaign=Feed%3A+eurasiareview%2FVsnE+%28Eurasia+Review%29&fbclid=IwAR302x5Zg8BfHX5mKhqtVDfzX_2FtxAQ5DRqHxxcFQ-fauAPH90ukiWbh5Y

² Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, <https://www.sigar.mil/>

³ <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2019-04-30qr-section3-security.pdf>.

⁴ https://media.defense.gov/2019/May/21/2002134153/-1/-1/1/FY2019_LIG_OCO_REPORT.PDF

hadműveleteik alapján arra lehet következtetni, hogy erőforrásaik sokkal gazdagabbak, mint ahogy ez állandó és időszakos fegyvereseik ötvenezerre becsült létszámából következne.⁵

A látszólagos patthelyzet számukra nem „kölcsonösen romboló.” Az Egyesült Államok fegyveres erőinek értékelése szerint a 2019-es évben a tálibok további járásközpontokat igyekeztek bevenni. Pillanatnyilag 407 járásról állnak rendelkezésre adatok. Ez év tavaszán 53 már tartósan a tálibok kezén volt, további 143-at pedig időnként megostromoltak, vagy ezek időről időre gazdát cseréltek. Az afgán kormány által ellenőrzött járások száma mintegy 21,9%-kal csökkent az eltelt félévben.⁶ A tálibok által teljes mértékben ellenőrzött vagy befolyásuk alatt tartott járások száma tehát meghaladja az ötvenet, míg ugyanebben az időszakban a tálibok által rendszeresen támadott járások száma 132-ről 143-ra emelkedett. Figyelemmel az afgán kormányerők veszteségeire megállapíthatjuk, hogy valójában mégsem patthelyzetről van szó: a tálibok pozícióik javítására összpontosítanak, mielőtt megegyeznének, vagy afgánközi párbeszédbe bocsátkoznának a tűzszünetről. Ha ésszerű megállapodás nélkül kivonnák a külföldi csapatokat, semmi sem motiválná a tálibokat, hogy tárgyaljanak a folyamatosan gyengülő kabuli kormánnyal. Utóbbi sokak szerint májusra amúgy elveszítette legitimitását.

Mielőbb tovább lépne, tekintsük át az eddigi tárgyalásokat részletesebben:

A első fordulón Katarban 2018. október 12-én a tárgyaló felek „a megszállás végéről és az afgán kérdés békés megoldásáról” beszéltek.” *A felek megegyeztek, hogy folytatják találkozóikat a jövőben*” - kommunikálta Zalmay Khalilzad, az amerikai kormány különmegbízottja.⁷

A második tanácskozást 2018. november 16-18. között szintén a katarai Dohában tartották. *”A három napig tartó tárgyalások azt mutatták, hogy a tárgyalók türelmet és óvatosságot tanúsítanak a diplomáciai lépések során”* - nyilatkozta Khalilzad.⁸ A tálibok azonban másként emlékeznek: *„Figyeljük az amerikai fél diplomáciai lépéseit, de mindaddig folytatjuk harcunkat, míg az amerikaiak el nem fogadják követeléseinket.,...”* Ezek még csak kezdeti találkozók voltak, amelyek során semminemű megegyezés sem született.” – minősítette Zabiullah Mujahid, az afganisztáni tálibok szóvivője a tárgyalásokat.⁹

A tanácskozások harmadik fordulója 2018. december 17-18. között került megrendezésre. *„A jövőben megfontoltan folytatódnak a tárgyalások, miután a két fél a saját vezetőségével konzultált.,”*¹⁰ *”Produktív tanácskozásokat folytattunk Abu Dhabiban afgán és nemzetközi partnereinkkel, ... hogy végül egy afgán-afgán dialógusban lezárhassuk az afganisztáni konfliktus”*¹¹ - jelentették ki a felek.

---

⁵ <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/11/analysis-us-military-grossly-underestimates-taliban-al-qaeda-force-levels-in-afghanistan.php>

⁶ <https://www.acleddata.com/2019/05/10/war-of-attrition-a-new-year-of-violence-in-afghanistan/>

⁷ Zalmay Khalilzad, „The United States shares the aspirations of all Afghans for a peaceful Afghanistan where all Afghans see themselves included.” <https://www.nytimes.com/2018/10/13/world/asia-us-taliban-afghanistan.html>

⁸ <https://www.reuters.com/article/usa-afghanistan-ts-peace-envoy-seeks-to-reassure-kabul-it-wont-be-blc-from-talks-ldUSKCN1J>

⁹ <https://www.reuters.com/article/us-usa-afghanistan-taliban-taliban-say-no-pact-struck-with-us-on-deadline-end-afghan-war-ldUSKCNOOSD>

¹⁰ <https://www.voanews.com/afghan-us-taliban-talks/4707000.html>

¹¹ Uo.

A tárgyalások negyedik fordulóját 2019. január 21-26. között ugyancsak Dohában rendezték meg: „Előrehaladást értünk el az idegen csapatok Afganisztánból történő kivonása tekintetében és más életbevágó kérdésekben. Az Iszlám Emirátusnak a tárgyalások során tanúsított álláspontja világos volt: mindaddig, amíg megállapodás nem születik a külföldi csapatok kivonásáról, nem lehetséges előrelépés egyéb kérdésekben. A tűzszüneti megállapodásról és a kabuli kormánnyal való tárgyalásokról szóló tudósítások valótlanok” - jelentette ki Zabiullah Mujahid tálib szóvivő.¹²

A 2019. február 25. és március 12. között szintén Dohában megtartott tanácskozások során Zabiullah Mujahid tálib szóvivő szerint „A tanácskozásokon részletes megbeszélések folytak két kérdésben, amelyeket meghatároztunk a januári tanácskozásokon: a külföldi csapatok teljes kivonása mielőbb megtörténik Afganisztánból, ennek fejében a másik fél garanciát vállal rá, hogy senkit sehol nem ér támadás afgán földről.”¹³ „A csapatkivonás ütemterve és a terrorizmus elleni hatékony intézkedések véglegesítésre kerültek. A tálibok és más afgánok (beleértve a kormányt) között megindulhatnak a ... tanácskozások a politikai megoldásról és az átfogó tűzszünetről. Hamarosan ismét összeülünk, de mindaddig nincs végleges megállapodás, amíg minden kérdésben meg nem egyeztünk.” - nyilatkozta Zalmay Khalilzad.¹⁴

A 2019. május 1-5. között, majd a május 7-én megrendezett találkozót eltérően interpretálták a felek. „Némi előrehaladás történt a megállapodás körvonalait illetően a külföldi csapatok kivonásáról” - jelentette ki a tálibok szóvivője.¹⁵ Khalilzad azonban máshová helyezte a hangsúlyt. „Az afganisztáni háború befejezésének szempontjait illetően ... araszolva haladunk előre. Az ördög mindig a részletekben rejlik. Mindaddig nem tekinthetjük a jelen tanácskozásokat kielégítőnek, amíg dül a fegyveres konfliktus, amelynek ártatlanok esnek áldozatul. Több és gyorsabb előrehaladást szeretnénk. Az erőszakos cselekmények korlátozására szólítunk fel mindenkit. Meggyőződésünk, hogy a megoldás a tárgyalóasztalnál születik meg.”¹⁶

Mike Pompeo amerikai külügyminiszter 2019. június 25-i kabuli látogatása során megállapította, hogy a januári fordulón a felek „elvben megegyeztek,” ám a későbbi fordulóknál során nem történt számottevő előrehaladás. Ugyanakkor a tálibok is elégedetlenségüket fejezték ki, amiért nem sikerült a csapatkivonás konkrét ütemtervéről megállapodni.

A nemzetközi erők kivonása

Bár az amerikai kormány még nem tette közzé csapatkivonási szándékát, a tálib tárgyaló küldöttség szóvivője június közepén bejelentette, „Az Egyesült Államok beleegyezett, hogy még a tárgyalások során dönt csapatai kivonásáról és haladéktalanul megkezdi azt.”¹⁷ Pompeo is megerősítette, hogy az Amerikai Egyesült Államok kormánya készen áll csapatainak kivonására Afganisztánból, de még nem rendelkezik ütemtervvel. Ez a dohai tanácskozás egyik témája. A csapatkivonás időtartam tekintetében eltér a felek álláspontja. A

¹² https://www.washingtonpost.com/world/asia-pacific/taliban-talks-appear-closer-to-pact-after-marathon-talks-in-qatar/2019/01/26/685e638e-2015-11e9a7759-2b8541bbbe20_story.html?utm_term=.27138912cde

¹³ <https://www.nytimes.com/2019/03/12/world/>

¹⁴ Ua.

¹⁵ <https://www.aljazeera.com/news/2019/05/Taliban-talk-afghanistan-19051006294.html>

¹⁶ <https://www.reuters.com/article/us-usa-afghanistan-talks/sixth-round-of-taliban-u-s-peace-talks-end-idUSKCN15FIPR>

¹⁷ <https://www.voanews.com/south-central-asia/us-seeking-peace-not-troop-withdrawal-agreement-taliban>

tálibok néhány hónapot, az amerikaiak 16-24 hónapot, sőt, akár öt évet szeretnének. A NATO főtitkára 2019 februárjában megerősítette, hogy a csapatkivonás a NATO-val és más szövetségesekkel együtt fog történni. A tálibok ezzel szemben azt szeretnék, hogy az Egyesült Államok jelöljön meg nekik megfelelő ütemet és tüstént kezdje meg csapatai kivonását, miközben az egyéb kérdésekről folytatódnak a tárgyalások. A New York Times értesülése szerint a felek nem hivatalosan hathónapos csapatkivonási ütemtervben állapodtak meg, de ez akár három évig is elhúzódhat.¹⁸

A terroristák elleni küzdelem

Az USA célja átfogó tűzszünet a terrorizmus elleni biztosítékokkal. 2019. április 25-én amerikai-orosz-kínai közös nyilatkozat fejtette ki, milyen garanciák várhatóak el a táliboktól. El kell kötelezniük magukat az Iszlám Állam elleni harcra, és meg kell szakítaniuk a kapcsolatot az Al-Káidával, valamint a Kelet-turkesztáni Iszlám Mozgalommal, az Üzbegisztáni Újjászületés Pártjával, és más nemzetközi terrorista csoportokkal. Meg kell akadályozniuk a terroristák toborzását és kiképzését, és ki kell üzniük az országból a terroristákat, hogy területükről senki ne indíthasson támadást más ország ellen.¹⁹

Az országban azonban számos terrorszervezet működik,²⁰ a Pentagon pedig alábecsli harcosaik számát. A „hivatásos” tálib harcosok számát 25-35 ezerre, míg a tálibokhoz kötődő Hakkáni hálózat harcosainak számát 3 és 5 ezer közé teszi. Az „Iszlám Állam Khorászában” harcosainak számát kétezerre becsli, míg az Al-Káida és az „Al-Káida az Indiai Szubkontinensen” nevű szervezet harcosait alig kétszázra. Eközben a Turkesztáni Iszlám Mozgalom és az Üzbegisztáni Újjászületés Pártja harcosai is jelen vannak. A Long War Journal elemzése szerint az USFOR-A által 2018-ban megadott számok igencsak alábecsültek.²¹

Zalmay Khalilzad már a Kongresszus Külügyi Bizottságának 2016. júliusi meghallgatásán azt állította, hogy az afganisztáni tálibok szorosan kötődnek az Al-Káidához.²² A tálibok terrorizmusellenes biztosítékai ellenére az Al-Káida alighanem továbbra is aktív marad Afganisztánban. Az amerikai NATO erők főparancsnoka, Scott Miller tábornok, 2019. május 22-én megerősítette, hogy az Al-Káida szabadon folytat hadműveleteket Afganisztán területének különböző részein.²³ Noha korábban kifüstölték őket soravaki és kandahári bázisaikról, a terrorszervezet visszatért korábbi táboraiába. Ez azért is aggasztó, mivel a beludzsisztáni Soravakban lévő táboruk az iráni határhoz és az amerikaiak által használt soravaki légibázishoz egyaránt közel van, amely az Irán elleni esetleges hadműveletek egyik elsődleges bázisa lehet. Az amerikaiak csapataik kivonását követően is szeretnék a Kabultól 60 kilométerre fekvő bagrámi és a soravaki bázist megtartani, és ettől ma már a tálibok sem zárkóznak el.

---

¹⁸ <https://www.nytimes.com/2019/07/08/world/asia/afghanistan-taliban-peace-talks.html>

¹⁹ <https://www.state.gov/four-party-joint-statement-on-afghan-peace-process/>

²⁰ <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/11/analysis-us-military-grossly-underestimates-taliban-al-qaeda-force-levels-in-afghanistan.php>

²¹ <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/11/analysis-us-military-grossly-underestimates-taliban-al-qaeda-force-levels-in-afghanistan.php>

²² https://www.foreign.senate.gov/imo/media/doc/031507_Transcript_Nomination%20Khalilzad.pdf

²³ <https://www.thenews.com.pk/print/474491-al-qaeda-present-in-afghanistan-general-miller>

A tárgyalások kibővítése

A januári fordulót követően a tálibok azzal vádolták az amerikai felet, hogy egyoldalúan más pontokat is belevesz a tárgyalásokba, mint például a hathónapos tűzszünetet. A június 29-i dohai hetedik, majd július 7-én-8-án és július 25-én az ugyancsak Dohában folytatódó nyolcadik forduló tárgyalások hivatalosan csak a két eredeti követelésről szóltak: a külföldi csapatok kivonásának ütemtervéről és a terrorellenes garanciákról. Ám nem hivatalosan valóban további kérdésekkel bővültek, mint a teljes és állandó tűzszünet és a tálib foglyok szabadon bocsátása.

A szeptember 1-e előtt aláírandó megállapodást követnék az afgán-afgán tárgyalások. *„Semmiben sem születik megállapodás, amíg mindenben nem történik megállapodás”* – képviselte kormánya álláspontját Zalmay Khalilzad.²⁴ *„Nem lehetséges teljeskörű megállapodás tűzszüneti periódus nélkül, amely magában foglalja az afgánok közötti párbeszédet, vagyis külön-külön egyik pontról sem születet megállapodás.”* - hangsúlyozta.

A békefolyamat nemzetközivé válása

Az amerikai-tálib bilaterális tárgyalások megtorpanásai jól érzékelhetőek. Az aszimmetrikus tárgyalások során állami szereplő tárgyal nem-állami szereplővel. Némileg pikáns, hogy egy világhatalom képviselői tárgyalnak egy általuk korábban el nem ismert és megdöntött belső ellenállási mozgalom képviselőivel, és kihagyja a tárgyalásokból az általa hatalomba segített kormány képviselőit. Talán meg is torpant volna a békefolyamat, ha más nemzetközi szereplők új életet nem lehelnek belé. Az afgán békefolyamatnak új irányt adott Oroszország fellépése. Ez év februárjában az orosz kormány Moszkvában a tálibok és „az afgán társadalom képviselői” közötti tárgyalások házigazdája volt. Ezzel kivette a kezdeményezést az amerikaiak kezéből. Kína és az Európai Unió, valamint más országok is bekapcsolódtak a folyamatba. Áprilisban a pekingi négyoldalú tanácskozást követően Zalmay Khalilzad amerikai külön megbízott Moszkvában tárgyalt az orosz és a kínai kormányok képviselőivel az afgán konfliktus megoldásáról. Júniusban tálib delegáció járt Pekingben. Kína a Pakisztánnal ápolt hagyományosan jó kapcsolatai okán játszhat fontos szerepet a konfliktus megoldásában. A tárgyalásoknak eredményeképpen a tálibok hajlandóvá váltak tárgyalóasztalhoz ülni az afgán társadalom képviselőivel.

A két moszkvai tanácskozáson a tálibok különböző afgán politikai erőkkel tárgyaltak, de nem hivatalos formában a kabuli kormány néhány képviselőjével is találkoztak. A Ghani kormány moszkvai nagykövete, Latif Bahand mindkét tanácskozás megnyitóján részt vett, és az afgán tárgyaló küldöttség tagja volt a köztársasági elnök által kinevezett afgán Béketanács elnöke, Karim Khalili is.²⁵ A tálibok később azzal magyarázkodtak, hogy a nagykövet akkor még nem adta át megbízólevelét Putyin elnöknek, tehát hivatalosan még nem volt az afgán kormány képviselője, tehát ezekkel a személyekkel nem a jelenlegi afgán kormány képviselőiként tárgyaltak. A tálibok és más afgán politikai csoportok, május 22-étől egyébként is lejártnak

---

²⁴ <https://www.aljezeera.com/news/2019/01/progress-the-talks-qatar-190126131202251.html>

²⁵ Júliusban Ghani elnök dekrétumával a Béketanácsot feloszlatták, helyette Békeügyi Minisztériumot hoztak létre. Ez arra utal, hogy a kulisszák mögött tárgyalások folynak a jelenlegi kabuli kormány képviselői és a tálib mozgalom között. Ezt a július 28-án éles hangnemmél és hangos robbantásokkal megkezdődött elnökválasztási kampány során kihasználják Ghani elnök ellenfelei, és a táliboknak a hatalomba visszatérésének ellenzői. Khalilzad a szeptember 28-ára kitűzött elnökválasztás megtartását egyenesen a békemegállapodással kapcsolta össze.

<https://www.rferl.org/a/interview-u-s-envoy-backs-afghan-presidential-election-if-no-peace-deal/30087370.html>

tekintik M. Ashraf Ghani kormányzati mandátumát. Álláspontjuk szerint nem is lehet mindaddig az afgán kormánnyal közvetlenül tárgyalni, amíg külföldi csapatok állomásoznak az országban. Persze azért titokban folytak és folynak az afgán kormány és a tálibok között puhatolózások: tesztelik, mennyire hajlandó a másik fél a hatalom megosztására. A tanácskozáson részt vett a korábbi afgán elnök, Hamid Karzai is. Ezekben a tanácskozásokon és a dohai afgán-afgán békekonferencián a tálibok meglehetősen pragmatizmust tanúsítottak, és különös tisztelettel viseltettek a női résztvevők iránt. Bár közös határozatukban nem tettek említést a tálibok és az amerikai kormány közötti közvetlen tárgyalásokról, az amerikai-tálib tárgyalások tematikája mégis fontos szerepet játszott az afgán-afgán tárgyalások alakulásában.

A tálibokkal való kiegyezés tekintetében azonban az afgán társadalom igen megosztott. Az elnökválasztások tervezett és többször elhalasztott időpontjához közeledve a jelenlegi elnök és kormánya hivatali idejének lejártával egyre jobban kitapinthatóak az afgán politikai élet törésvonalai. Ashraf Ghani elnök Konzultatív Lója Dzsirgát, azaz nemzetgyűlést hívott össze áprilisra, ám a dzsihádisták Legfelső Béke Tanácsa ennek bojkottjára szólított fel. Maga a Nemzeti Egységkormány ügyvezetője Abdullah Abdullah, a kvázi társelnök maga is bojkottálta a konzultatív nemzetgyűlést, demonstrálva a kormányon belüli egység hiányát. A parlament május 22-e után érvénytelennek deklarálta a kormánya megbízatását. Abdullah, az afgán Nemzeti Egységkormány társelnöke tiltakozott, amikor május 27-én Ashraf Ghani három új minisztert és hét új nagykövetet nevezett ki, mivel ezt Abdullah szerint ügyvivő elnökként nem tehetné volna.

A tálibok igyekeznek kiaknázni az ellentéteket. 2019 februárjában és májusában a moszkvai tanácskozásokon elsősorban a Nemzeti Egység Kormányon kívüli vagy ellenzéki afgán politikusokkal tárgyaltak. Ghani elnök ellenzéke és Hamid Karzai azzal, hogy rendszeresen tárgyalnak a tálibokkal, erodálják a Ghani kormány legitimitását. A tálibok különféle hatalmakkal és szomszéd országokkal folytatott párhuzamos tárgyalásai hatásukban azonban nem erősítik, inkább kioltják egymást, és lehetővé teszik Iszlamabadnak, hogy érvényesítse érdekeit. A tálibok elodázták az Oslói Fórumon való részvételt, ugyanakkor június 18-án tálib delegáció látogatott Iránba, miután Pekingben tárgyaltak még az amerikai-tálib tárgyalások hetedik dohai fordulója előtt. Mindenekelőtt a térségnek az Egyesült Államokkal ellenséges országait látogatják, egyensúlyt keresnek Washingtonnal szemben, és diplomáciai elismerésüket igyekeznek elérni.

Az amerikaiak szerették volna tárgyalóasztalhoz ültetni a tálibokat Iszlamabadban az afgán kormány képviselőjével, de azok ezt visszautasították. Látható, hogy az Egyesült Államok és az afgán kormány pozíciói számottevően meggyengültek, a veszteséges háború személyi, anyagi és morális forrásai kiapadtak. A tálibok egyre több engedményt harcolnak ki viszonzás nélkül, miközben változatlan intenzitással folyik az ellenségeskedés a harcmezőkön. Azok az amerikai törekvések, hogy visszavegyék a kezdeményezést, inkább hátráltatják a további békefolyamatot. Így felértékelődhet az Európai Unió, benne Németország diplomáciai szerepe, a következő béketárgyalások színhelye Oslo lesz. A tárgyalások elhúzódása aggasztóbb az Amerikai Egyesült Államok, mint a tálibok számára. Az időtényező miatt pozíciója még akkor is gyengülne, ha intenzívebb katonai tevékenységgel próbálná tárgyalóasztalhoz kényszeríteni a tálibokat, akik viszont egyidejűleg aktívak a tárgyalásokban és a harcmezőn.

Konklúzió

A katonai sikerek és az elhúzódó tárgyalások a tálibok pozícióit erősítik. A nekik tett egyre jelentősebb politikai engedmények egyre inkább a modernizációs vívmányok feladása és a tradicionalista politikához visszatérés irányába mutatnak.²⁶ Elvileg lehet azzal érvelni, hogy ellentétparba állítjuk a stabilizációt és modernizációt és megállapítjuk, hogy az ország és a régió stabilizálása elsődleges, még a konzervatív erőknek tett számottevő engedmények árán is. Ez a vagy-vagy elképzelés azonban hamis narratíva. Aki a 20. századi Afganisztán negatív színben láttatott modernizációs drámáját szeretné minden bajok forrása forrásaként²⁷ bemutatni, akarva-akaratlan a tálibok javára teendő és társadalmi visszalépést jelentő kompromisszumokat igazolja. Valójában a modernizációs kísérletek azért buknak el, mert az afgán államiságot garantáló geopolitikai egyensúly újra és újra felbomlott. Ma is az a helyzet, hogy átfogó nemzetközi garanciák nélkül nem létezhet stabil Afganisztán: akik azonban Afganisztán stabil politikai berendezkedését a szaúdihoz hasonló erőskezü törzsi államban látják, nem veszik tekintetbe, hogy az afgánok már akarnak lemondani a 21. század vívmányairól. Ahhoz, hogy a többség számára elfogadható, és mindenki számára betartható békeszerződés születhessen, átfogó, minden kérdést érintő és minden szereplőre kiterjedő tárgyalásokat kell folytatni. Ki kell dolgozni a hatalomátadás mechanizmusát, a hatalommegosztás módozatait. Ennek betartására az érdekelt nagyhatalmak, szomszéd országok és regionális hatalmak bevonásával széleskörű nemzetközi garanciák rendszerét kell kidolgozni, hogy Afganisztán ne süllyedjen ismét a háborús káoszba.

---

²⁶ Az államalapító Ahmed Sah Durrání törzsi konföderációs államát (1747-1771), Abdul Rahman Khan emir (1880-1900) uralma alatt az ország újraegyesítését és az uralkodó központosító intézkedéseit, valamint a tálibok államát (1996-2001) hozzák fel például azok, akik az erőskezü törzsi államhoz való visszatérésben látják Afganisztán stabilizációjának kulcsát. <https://www.afghanistan-analysts.org/aan-qa-what-came-out-of-the-doha-intra-afghan-conference/>

²⁷ Kudarca ítélt utópisztikus zsákcáának ítélik meg ugyanezek az elemzők Amanullah sah (1919-29) reformjait, Daúd Khan köztársaságának időszakát (1973-78), valamint a marxista rezsimet (1978-92) tevékenységét az elsietett fejlesztés, idegen modellek importálása révén. Akik negatív példának hozzák fel Afganisztán legújabbkori történelmének ezeket a szakaszait, érveik között rámutatnak, hogy ezeket erőszakosan döntötték meg és regnálásukat véres káosz követte. <https://www.afghanistan-analysts.org/aan-qa-what-came-out-of-the-doha-intra-afghan-conference/>